

Vlaams
Parlement

Toespraak van Jan Peumans , voorzitter Vlaams Parlement

**ter gelegenheid van 11 juli 2016,
Feestdag van de Vlaamse Gemeenschap
Stadhuis Brussel**

Dames en Heren,
Geachte genodigden,

Namens het Vlaams Parlement heet ik u op deze Vlaamse feestdag van harte welkom in het stadhuis van Brussel.

Mesdames et Messieurs,
Chers invités,

C'est avec grand plaisir que je vous souhaite la bienvenue à la Fête de la Communauté flamande.

Meine Damen und Herren,

Ich heisse auch unsere deutschsprachigen Freunde herzlich willkommen.
Wir freuen uns dass Sie unseren Nationalfeiertag mit uns feiern.

Dear ladies and gentlemen of the diplomatic corps,

It is an honour for us to welcome you as the representatives of your country or your community to celebrate with us the National Day of the Flemish Community.

Noorderburen

Dames en heren,

Vorig jaar begon ik hier mijn toespraak met een hoofdstuk dat de titel kreeg 'Trots en zelfbewustzijn'. Op de feestdag van de Vlaamse Gemeenschap mag elke Vlaming trots en zelfbewust zijn.

Meer zelfs, aan die trots en dat zelfbewustzijn wil ik de Vlamingen vandaag herinneren door ook eens over het muurtje te kijken.
In die richting: noordwaarts.

Naar onze noorderburen.

Naar Nederland.

Als er één volk is dat ons wat kan leren van trots en zelfbewustzijn, dan zijn het de 'Hollanders'.

De volksmond dicht hen wel eens het predikaat 'arrogant' toe, net zoals zij ons, Vlamingen, als 'gemoedelijk' of 'bourgondisch' portretteren. Van het cliché als zouden zij arrogant zijn, heb ik nochtans niets gemerkt toen minister president Mark Rutte vorig najaar een bezoek bracht aan het Vlaams Parlement. Ook de contacten met de Nederlandse ambassadeur, mevrouw Maryem Van den Heuvel en haar voorganger, de heer Henne Schuwer, heb ik altijd als heel hartelijk ervaren.

Ik vermeld hen niet toevallig. Vandaag wil ik het hier graag hebben over de relaties tussen Vlaanderen en Nederland. Zelf heb ik als burgemeester van een grensgemeente twaalf jaar lang heel veel belang gehecht aan grensoverschrijdende samenwerking.

Vanuit mijn huidige ambt zou ik hier een pleidooi willen houden voor een intensere samenwerking tussen onze regio Vlaanderen en onze sterk verwante noorderbuur.

Warande

Een symbolischer plek dan dit Brusselse stadhuis valt voor dit onderwerp nauwelijks te verzinnen. Op slechts enkele honderden meters hiervandaan, boven in het Warandepark, raakten Nederland en België in 1830 van elkaar gescheiden.

Nochtans heeft vooral het Vlaamse deel van België een lang gezamenlijk verleden met Nederland.

De Staten-Generaal van de Nederlanden deed in 1581 een poging om alle Nederlandstalige gebieden, zowel zuidelijke Vlaamse als noordelijke Hollandse, met zijn 'Plakkaat van Verlatinghe' te verenigen en weg te rukken van onder het Spaanse juk.

Die republiek van geconfedereerde staten bleef niet lang intact. De Spanjaarden heroverden het zuidelijke gedeelte van de Lage Landen.

Die nieuwe situatie had dramatische gevolgen. Ze bracht een uittocht op gang van Antwerpen naar Amsterdam en die luidde een verwijdering in. Bijna vier eeuwen lang ontwikkelden Vlaanderen en Nederland zich op totaal verschillende wijze.

Met hun avontuurlijk zeevaardersbloed en hun calvinistische koopmansgeest werkten onze noorderburen zich in hun gouden eeuw op tot een economische wereldmacht. Al kwam die gouden eeuw er vooral dankzij de uitgeweken elite van Vlamingen uit Antwerpen en andere steden uit de zuidelijke Nederlanden.

Vlaanderen zat daarentegen gekneld onder het juk van vreemde heersers. Zelfs na de Belgische onafhankelijkheid van 1830 werd de Vlaming anderhalve eeuw lang als tweederangsburger in zijn eigen land behandeld.

Het gevolg laat zich raden. Toen het Vlaamse bewustzijn na de tweede wereldoorlog leidde naar een versnelde politieke ontvoogding in de jaren '60 en '70 van de vorige eeuw, keken wij op naar Nederland.

Nederland was op vele vlakken een voorbeeld. Terwijl de tijdsgeest van '68 zich in Leuven en andere Vlaamse universiteitssteden vooral uitmondde in een communautaire ontvoogding, keken wij Vlamingen met grote ogen naar de pluralisering van Amsterdam, die in het kielzog van Parijs veeleer een democratisering van de instellingen inluidde.

Nederland was een gidsland met internationale concerns als Shell en Philips, die zich ontpopten als grote spelers op mondiaal vlak.

Cultureel voorbeeld

Maar ook een veel banaler historisch feit bewijst de voortrekkersrol van Nederland: de eerste reguliere televisie-uitzending in kleur op de Vlaamse televisie, in januari 1971, was... De Fabeltjeskrant.

Vlaanderen keek in die jaren overigens massaal naar de Nederlandse televisie: naar Avro's Toppop, naar Koot en Bie, naar Mies Bouwman.

Cultuur met kleine C, of cultuur met de grote C van Claus, de Vlamingen zochten allemaal hun heil en hun inspiratie boven de Moerdijk.

Cultuur kwam uit Amsterdam.

"Je kan er boeken kopen, die je hier heel zelden vindt. Je kan er naar Van Gogh gaan kijken, dat zou je eigenlijk wel eens moeten doen", zo verwoordde Kris de Bruyne die adoratie in zijn onsterfelijke ode aan de Nederlandse hoofdstad.

Ontvoogding

De bewondering had grote gevolgen: heel Vlaanderen spande zich in om ABN, Algemeen Beschaafd Nederlands, te praten.

Het is geen toeval dat net in die periode, meer bepaald in 1971, onze Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap opgericht werd, de voorloper van ons Vlaams parlement.

Ik herhaal: niet de NEDERLANDSTALIGE Cultuurgemeenschap, maar de Cultuurraad van de NEDERLANDSE Cultuurgemeenschap.

In die Cultuurraad, het huidige Vlaamse Parlement, vormde zich snel een andere debatcultuur dan in het Belgische parlement, met een veel zakelijkere en efficiëntere aanpak van de maatschappelijke problemen: een aanpak die overigens sterk vergelijkbaar is met die van de Nederlandse Tweede Kamer.

De vergadering die ik mag voorzitten, heette dus aanvankelijk cultuurraad, maar hij stelt nu zoveel meer voor. Ons Vlaams Parlement is een volwassen assemblee, net zoals onze Vlaamse Regering een forse beleidsmaker is geworden van een even slagkrachtig volk.

Gezamenlijke missies

Toch dwingt de dagelijkse realiteit, in de hand gewerkt door de Belgische staatsstructuur, Vlaanderen om zijn blik meer naar het noorden te wenden.

Ik hoef maar te verwijzen naar verschillende gezamenlijke handelsmissies van minister president Rutte met onze minister presidenten Kris Peeters en Geert Bourgeois naar Houston en Atlanta .

Die missies met Nederland als bevoorrecht partner, kaderen in de uitoefening van de Vlaamse autonomie.

Die autonomie is meer dan gerechtvaardigd. Ik hoef daarvoor slechts één cijfer aan te halen: in 2015 was Vlaanderen verantwoordelijk voor 83,1 % van de totale Belgische export.

Tot meer dan 300 miljard euro steeg die export vorig jaar, een stijging van 2,16 procent tegenover 2014.

Nederland is daarbij een uiterst belangrijke partner, nummer 3 om precies te zijn. In absolute cijfers exporteren we alleen meer naar Duitsland en Frankrijk. Per capita is Nederland onze belangrijkste handelspartner.

Remmende factor

Sommige geesten in het federale België zijn evenwel niet rijp voor die samenwerking en het valt te vrezen dat ze daar nooit rijp voor zullen worden.

Dat is een paar jaar geleden opnieuw gebleken toen de geest en de letter van de zesde staatshervorming geweld werden aangedaan op het vlak van buitenlandse betrekkingen.

De zesde staatshervorming gaf Vlaanderen de wettelijke instrumenten om een eigen diplomatiek corps uit te bouwen.

Vlaanderen heeft dat nodig, want wij mogen in principe autonoom grensoverschrijdende samenwerkingsakkoorden sluiten op het vlak van handel, investeringen, economie, werkgelegenheid, natuur en leefmilieu, wetenschap en innovatie, havens, binnenvaart, autoverkeer en jawel, op het vlak van het spoor – en vooral dat laatste is hard nodig bij gebrek aan federale dynamiek in bijvoorbeeld het dossier van de IJzeren Rijn.

Maar plots doken er de laatste jaren in de Belgische ambassades plots 'adviseurs voor de economische diplomatie' op, een soort van speciale consuls-honoraire om de federale ambassadeurs bij te staan.

Gelukkig heeft het Grondwettelijk Hof de puntjes op de i gezet. Het komt de federale overheid wel toe om 'ambtenaren bij de buitenlandse betrekkingen te benoemen', maar hun werkzaamheden mogen niet ingaan tegen de bevoegdheidsverdeling binnen België.

Welnu, wij ervaren dat het Vlaams buitenlands beleid op dit ogenblik opnieuw zwaar belaagd wordt door de federale diplomatie. De FOD Buitenlandse Zaken saboteert nog altijd de samenwerkingsakkoorden EU en Diplomatieke posten, in die zin dat ze elke

serieuze aanpassing aan de gevolgen van het Verdrag van Lissabon – specifiek voor de Europese Unie – en van de Zesde Staatshervorming afwijzen.

Eerste aanspreekpunt

Dus, Dames en Heren,

Als Nederland handelsbetrekkingen aanknoopt met zijn dichtste zuiderbuur, dan is Vlaanderen het eerste aanspreekpunt.

Ik moet ootmoedig bekennen dat wij in het verleden zelf in de fout gingen en weinig energie staken in goede relaties met onze noorderbuur. De Belgische, maar ook de Vlaamse elite heeft spijtig genoeg veel geïnvesteerd in goede relaties met onze zuiderbuur Frankrijk en veel te weinig in onze noorderbuur, Nederland.

Werkzaamheidsgraad

Ik haal hier graag nog enkele argumenten aan om Nederland te overtuigen van de Vlaamse dynamiek.

De toekomstvisie voor Vlaanderen, zoals geformuleerd in de Transversale beleidsnota 2050, bulkt van de ambities, zoals het ook hoort in een regio die qua werkzaamheidsgraad tot de top van Europa behoort.

Begin vorige maand kreeg ik de grafiek onder ogen van Eurostat waarin de Europese landen werden gerangschikt volgens het aantal minderjarigen dat opgroeit in een gezin waarin niemand werkt. Vlaanderen en Nederland legden met 6,6 % exact hetzelfde cijfer voor. Slechts vijf Europese landen deden beter: koploper Luxemburg, Slovenië, Finland, Oostenrijk en Zweden.

Dat cijfer bewijst niet alleen hoe verwant Vlaanderen is met Nederland, het accentueert ook hoeveel perspectief onze beide regio's bieden door hun dynamiek en hun werkzaamheidsgraad. Een reden te meer voor samenwerking.

Koudwatervrees

Ik geef u een voorbeeld. Naar analogie van vele andere Europese landen heeft België, zowel Vlaanderen als Wallonië dus, dit voorjaar een kilometerheffing ingevoerd voor vrachtwagens.

De commotie die daarmee gepaard ging, bewees vooral welke belangrijke rol ons land speelt als doorvoerhaven voor goederen op weg vanuit Nederland naar zuidelijk Europa. Op het vlak van transport en logistiek spelen Nederland en Vlaanderen namelijk een cruciale en centrale rol. Samenwerking lijkt dus de logica zelve. In die zin was het teleurstellend te moeten vaststellen dat een mogelijke samenwerking tussen bpost en post.nl onlangs afsprong. In het verleden mislukte zo ook al een samenwerking tussen onze luchtvaartmaatschappijen KLM en Sabena.

De reden: een contraproductieve koudwatervrees in bepaalde federale kringen.

Havenbeleid

Koud water dus. Nochtans is water al eeuwenlang bij uitstek een verbindende factor geweest tussen Vlaanderen en Nederland.

Het verbaasde ons dan ook niet dat de Nederlandse minister president Mark Rutte bij zijn bezoek aan ons Vlaams parlement in oktober 2015 een pleidooi hield voor een havencluster aan de Noordzee.

Onze geostrategische ligging aan de monding van de grote rivieren en de Noordzee dwingt ons in feite tot een maximale samenwerking. Rotterdam en Antwerpen, de nummers 1 en 2 van Europa, kunnen maar best samen pro-actief hun plaats consolideren door samenwerking met gezamenlijke overslagpunten.

Willen we dus als Vlaanderen en Nederland, in de kopgroep van de welvarende regio's blijven meerijden dan is een dergelijke alliantie noodzakelijk.

Mondiale promotie

Ik ben er mij ten volle van bewust dat zulke allianties niet altijd voor de hand liggen. Het heeft tenslotte ook nogal wat voeten in de poldergrond gehad om de waterverdragen tussen België en Nederland uit 2005 te realiseren. De Hedwigepolder leek lange tijd een struikelblok.

Maar uiteindelijk heeft een uitspraak van de Nederlandse Raad van State in november 2014 het licht op groen gezet heeft voor de ontpoldering van dat gebied. Daarmee zullen de vier waterverdragen uit 2005 integraal gerealiseerd zijn.

Als dergelijke heikele obstakels opgeruimd kunnen worden, dan opent dat perspectieven voor een gezamenlijk havenbeleid.

Regio's

Totnogtoe heb ik het vooral over economische samenwerking gehad. Dat is geen toeval, want een stevige export en import vormen inderdaad één van de steunpilaren in het regeerakkoord van de huidige Vlaamse regering.

Daarin staat letterlijk: *Vlaanderen voert een actief buurlandenbeleid. De samenwerking met Nederland en Noordrijn-Westfalen is prioritair.*

U vindt eenzelfde passage in andere nota's.

U hoort het goed: Noordrijn-Westfalen. Met een bevolking van 18 miljoen inwoners is dat het meest bevolkte van de Duitse Bundesländer, vergelijkbaar met heel Nederland.

Bovendien vormt het Ruhrgebied het kloppend hart van de sterke Duitse economie. Dat Ruhrgebied ligt in de achtertuin van zowel Vlaanderen als Nederland.

In die optiek kan de heractivering van de IJzeren Rijn, best via een milieuvriendelijker tracé dan het oorspronkelijke, een enorme stimulans betekenen.

Taalunie

Op mijn verlanglijstje staan nog meer punten aangestipt, waarop Vlaanderen en Nederland de krachten kunnen bundelen.

Ik citeer nogmaals uit het Vlaamse regeerakkoord:

De Vlaamse Regering blijft een voortrekkersrol spelen op het gebied van het gebruik van het Nederlands binnen de Europese instellingen.

Inderdaad, Nederlands is de moedertaal van circa 23 miljoen mensen. In de rangorde van wereldtalen bekleedt het Nederlands pas de 37ste plaats, maar op Europees vlak staan we op nummer 8, na het Engels, Duits, Frans, Spaans, Italiaans, Pools en Roemeens.

Het is dan ook geen toeval dat het Nederlands dit jaar een prominente plaats krijgt op de Frankfurter Buchmesse, de grootste boekenbeurs van Europa. Nederland en Vlaanderen zijn er samen gastland.

Ik ben ervan overtuigd dat de betrokken Vlaamse en Nederlandse promotoren van onze literatuur heel de wereld zullen kunnen overtuigen van de kwaliteit van onze woordkunstenaars.

Gemengde jury's hebben het moeilijk om uit de vele literaire pareltjes een winnaar of winnares te selecteren voor de Prijs der Nederlandse Letteren, de Gouden Boekenuil, de Libris of de AKO-literatuurprijzen. Telkenmale wordt er gespeculeerd of er nu weer een Vlaming of een Nederlander met de eer gaat strijken.

Die onderlinge concurrentie valt alleen maar aan te moedigen, want ze drijft onze schrijvers naar een hoger niveau. Het is dank zij hen dat wij die plaats in de schijnwerpers krijgen op de Frankfurter Buchmesse.

Die eer valt ons taalgebied ook te beurt omdat we één gezamenlijke boekenmarkt hebben. Vroeger kochten Nederlandse uitgeverijen de Vlaamse op, nu is het omgekeerd. Vlaamse uitgeverijen kopen de Nederlandse op.

Hetzelfde gebeurde de laatste jaren ook in het krantenbedrijf. De Volkskrant, Het Parool, het Algemeen Dagblad, Het Limburgs Dagblad en De Limburger horen nu bij Vlaamse groepen.

Dat hoeft de Nederlander niet als denigrerend te beschouwen, het is gewoon een economische momentopname. Net zoals het feit dat een Nederlandse brouwerij het oer-Vlaamse biermerk met het trekpaard heeft overgenomen.

Die uitwisseling van merken mogen we gerust beschouwen als een positieve krachtenbundeling. Hetzelfde moeten we nastreven met het propageren van onze taal.

Om onze gezamenlijk taalrijkdom uit te dragen in de wereld hebben we nood aan een slagkrachtige Taalunie. We hoeven niet te verhelen dat die instelling momenteel niet aan

de verwachtingen beantwoordt. Getuige daarvan het ontslag van de secretaris van dit gremium.

Ik pleit hier dan ook voor een nieuw elan bij de Taalunie, de contacten op de Buchmesse vormen een uitstekend platform om daar werk van te maken.

Onderwijs

Vlaanderen heeft ook heel wat te bieden aan de Nederlandse jeugd. Vooral universiteiten en hogescholen blijken aantrekkelijk. Volgens de laatste cijfers studeerden het voorbije academiejaar liefst 7.746 Nederlanders aan Vlaamse universiteiten, dat is een verdubbeling ten opzichte van tien jaar geleden.

Dat succes valt te verklaren door de beperking van de studiebeurzen bij onze noorderburen. Maar er is meer: in alle leeftijdscategorieën samen lopen liefst 28.000 Nederlandse jongeren school in Vlaanderen.

Dat is een enorm hoog aantal, de Vlaamse scholen bewijzen daarmee dat ze echt wel kwaliteit bieden.

Toch valt de Vlaamse score in de recentste ranking van de Europese universiteiten volgens het vakblad Times Higher Education maar mager uit. Die ranglijst, weliswaar op Britse leest geschoeid, neemt slechts drie Vlaamse Universiteiten op in haar top 100, terwijl Nederland liefst zes universitaire instellingen in de top 25 plaatst. Waarbij we ons de vraag mogen stellen of dit te maken heeft met het gegeven dat in Nederland veel meer in het Engels gedoceerd wordt.

Daarom valt het aan te moedigen om nog meer samenwerkingsakkoorden te sluiten tussen universiteiten: ze bestaan al tussen Antwerpen en Utrecht, Gent en Amsterdam, Groningen en Leuven, Brussel en Rotterdam, Hasselt en Maastricht... de voorbeelden zijn talrijk. Kennis bevrucht kennis met exponentieel resultaat.

Internationale expertise

Een uitmuntende opleiding is van levensbelang als Vlaanderen en Nederland de cruciale rol willen blijven spelen, die ze in het verleden voor zich hebben opgeëist.

Wij hebben beiden een traditie hoog te houden wat betreft het huisvesten van internationale instellingen. Den Haag gaat prat op zijn Internationaal Strafhof, het hoogste juridische orgaan van de hele wereld.

Onze hoofdstad Brussel herbergt dan weer de NAVO en vormt het kloppend hart van Europa.

Tal van landgenoten hielpen historische beslissingen realiseren in Europese of mondiale topfuncties.

Slot

Dames en heren,

Nederland telt circa 17 miljoen inwoners, Vlaanderen ruim 6 miljoen. De Nederlanders zijn dus bijna driemaal zo talrijk als wij. Daardoor is en blijft Nederland een grotere entiteit, dat verschil laat zich op vele vlakken voelen.

Toch ben ik ervan overtuigd dat Vlaanderen als partner van Nederland voor een substantiële toegevoegde waarde kan zorgen, net zoals Nederland ons nog vele extra impulsen zal geven.

Ik heb hier vandaag voldoende sectoren aangehaald, waarin nu eens Nederland Vlaanderen de loef afsteekt, en dan weer Vlaanderen een banddikte voorsprong heeft op Nederland. Dat is eigen aan burens: die gezonde rivaliteit zorgt voor een vruchtbare kruisbestuiving.

Met een hernieuwde interesse voor elkaar en met nieuwe samenwerkingsverbanden ben ik ervan overtuigd dat Vlamingen en Nederlanders elkaar zullen helpen in hun streven naar welvaart en welzijn.

Door onze toegenomen zelfstandigheid kan Den Haag bovendien tal van zaken rechtstreeks met Vlaanderen regelen. Nederland hoeft niet langer via België te passeren. Dat besef kunnen we niet voldoende herhalen aan de Nederlandse regering en de Tweede Kamer. Met name die laatste parlementaire instelling en ons eigen Vlaams parlement roep ik hierbij op om de banden nauwer aan te halen op zowat alle maatschappelijke vlakken.

Op basis van onze eeuwenoude gezamenlijke taalkundige en culturele verwantschap kunnen we zo onze prominente plaats op de wereldkaart verstevigen. Daar ben ik rotsvast van overtuigd.

Ik dank voor uw aandacht.

Jan Peumans
Voorzitter Vlaams Parlement
11 juli 2016

Alleen het gesproken woord telt.